

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 5

84. ÅRGANG

11. MARS

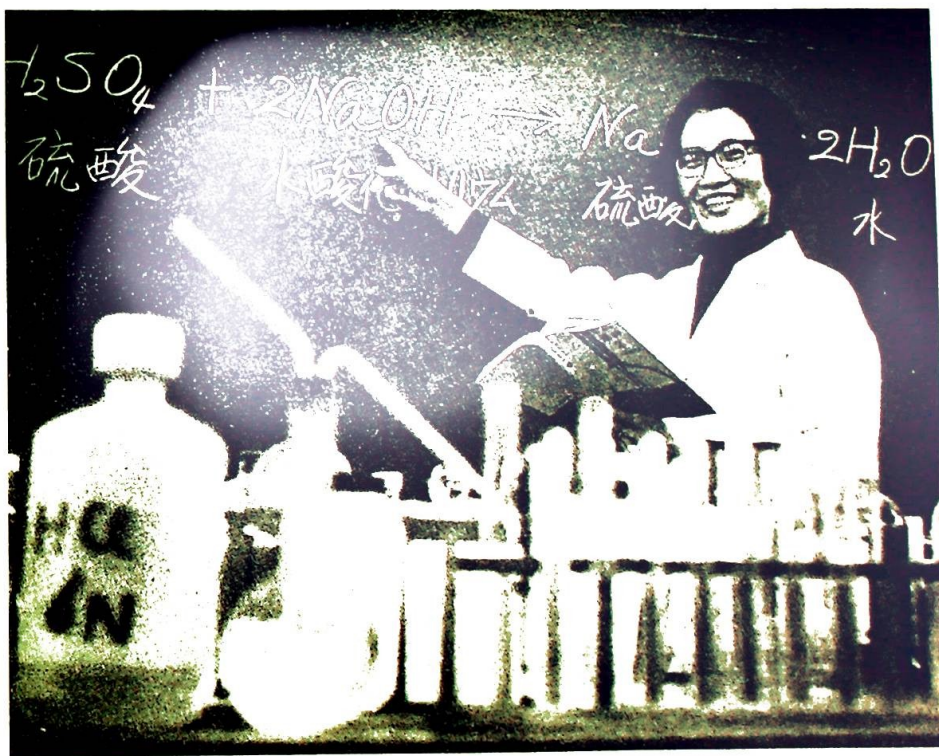
1972

«DISKOTEK
OG
RELIGION»

(SIDE 80)

«BLÅSVART
MANDAG
MORGEN»

(REDAKSJONELT)

ORDENSSØSTER OG KJEMIPROFESSOR I JAPAN
(SIDE 70)

GRUPPEBILDE, MED EN KATOLIKK

(SIDENE 72—74)

BISPEDØMMET

Pastor Eugène Laudy er innvilget avskjed i nåde fra sitt verv som sogneprest for St. Laurentinus Menighet i Drammen fra og med 9. april i år. Han vil etter denne tid være bosatt i prestegården på Hønefoss.

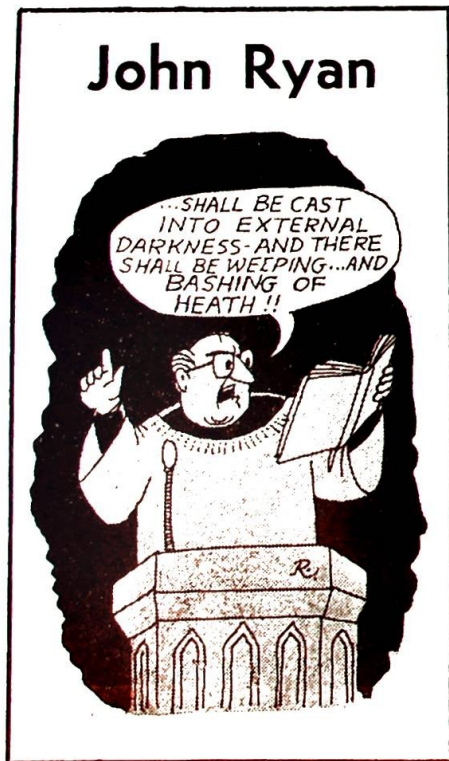
Pater Joseph Sarosi, S. J. er fra og med 9. april i år tilsatt som sogneprest for ovennevnte menighet.

Pastor Norbert Haunschild er utnevnt til kapellan i St. Svithun menighet i Stavanger fra og med 9. april i år.

Britisk strømkrise

John Ryan

PÅSKENUMMER

VÅRT PÅSKENUMMER KOMMER DARTERT DEN 25. MARS. DET BLIR PÅ 20 SIDER.

RED.

«CREDO»

Det er tre personer i treenigheten. Kaster denne troen lys over Deres liv? Mer enn tanken på at musketerene var tre personer, f. eks.? Den belgiske religionspedagog Louis Evely's «Credo», (St. Olav's forlag 1971) er skrevet for å vise oss hvordan det Gud har åpenbart om seg selv og sin plan hjelper oss å forstå oss selv og hva vi skal bruke vår frihet til.

Vi har allerede Den hollandske katekisme for voksne på dansk. Den er skrevet i samme hensikt. Finner en den hollandske katekismen tunglest i sin danske form og finstilte typografi, har en i Evely's bok en lettlest innføring i troen, på moderne norsk, på 172 små sider.

Evely har gitt sin bok form av en kommentar til trosbekjennelsen, ledd for ledd. Den er bevisst moderne, og avspeiler erfaringer og problemstillinger fra vårt eget århundre. De «gamle» begrepene Treenighet, Gjenløsning, Oppstandelse, etc., fremstilles på en måte som gjør dem «nye» for leseren. Men det «nye» betyr ikke noe brudd med vår overleverte måte å se Gud og mennesket på. Evely er tradisjonen trofast. Fant noen Mauriac's fremstilling av forholdet mellom ånd og legeme i «Min tro» lovlig livsfjendtlig, finner de det tradisjonelle og avbalanserte syn hos Evely.

Til tider er det tydelig at boken ikke er skrevet for et norsk publikum. Den kritiserer enkelte stupiditeter i katekismer som forhåpentlig er ukjente hos oss. Den advarer mot å

overdrive tanken om Maria som «mediatrix» — dette er neppe norske katolikkers største fristelse til heresi. Den forutsetter større klasseskille og «klassefordommer» enn de som blomstrer her på berget.

Korrekturleseren har vært søvnig mens trykkfeildjevelen var våken. Den fremragende oversetteren Erik Gunnes har neppe skrevet «Faderens gavmildhet er preget av naturen.» (S. 42.) Forfatteren vil vel si at naturen bærer preg av Faderens gavmildhet, så oversetteren skrev kanskje: «Faderens gavmildhet er preget av i naturen.» En gallisisme som «Jo mer kjærlighet som barna mottar fra foreldrene . . .» (s. 117) må derimot føres på oversetterens synderegister. En bønn til St. Olav's forlag: Kunne du ikke opplyse om original-titel? I dette tilfelle er formodentlig original-titelen lik den norske titelen, men det er ikke opplagt. Slike opplysninger er til glede for bibliotekarer og andre medmennesker.

Den norske utgaves skjønnhetsfeil hindrer ikke at vi med Evely's «Credo» har fått en inspirerende og fornyende bok om troen. Særlig vil unge mennesker lese den med glede, ikke minst fordi forfatteren mener at vår kristne tro kan hjelpe oss å gjøre vår miserable verden bedre.

Følgende smakebit vil si de fleste om dette er en bok de vil lese eller ikke, mer enn anmelderens anbefalinger kan gjøre det:

«Dersom kirken var en klar, oversiktlig, uimotsigelig og tilfredsstill-

NR. 5

■ Den smilende japanske kvinnen på omslagsbildet denne gangen heter Maria Yamada, er kjemiprofessor og ordenssøster. Hvorfor vi har valgt akkurat henne? Jo, fordi hun virker charmerende, fordi vi er stumme av beundring for hennes kunnskaper og fordi hun vel egentlig virker som en fin representant for dagens katolske «nonner».

■ Klovnene (side 76) skriver om farene ved å kjøpe elektrisk orgel, om røster fra det ukjente osv. — Pater Lars Roth i Sverige skriver om krisen i Nord-Irland (også side 76).

Red.

REDAKSJONELT:

EN BLÅSVART MANDAG MORGEN

lende institusjon, ville den være rent menneskelig også. Det er fordi kirken krever vår tro, at den er guddommelig. Dersom du er tilfreds med den slik den ser ut, bør du straks forlate den; du skulle ikke være i kirken dersom det ikke koster deg noe å være i den. Kirken skulle tvinge deg til å søke bak det ytre skall og til å fortsette med å gjenoppleve — for deg selv og for andre — det dødens og oppstandelsens mysterium, som er blitt den betrodde. Igjen og igjen må den kaste av seg sine utlevde former, sine kompromisser, sine synder, ustanselig må den gjennomgå det renselsens bad som kan gjenreise den ny og ren, uten plett eller rynke, hellig og uplettet for Guds åsyn.

Der finnes bare én utilgivelig synd, én ugjenkallelig fordømmelse: Det er å gjøre seg gammel, gjøre seg til et menneske som ønsker å være og forbli gammel, et som holder igjen og stemmer føttene imot verdens gjenløsning, som blokerer verdens oppstandelse gjennom sin mangel på tro. Å se bakover, å forsinke, å være konservativ (på de dodes vegne), å bare stole på det en kan se, å mangle tro på kirkens og verdens konstante ungdom og ustanselige fornyelse — det er «det gamle menneske», som Paulus fordømmer. Det er vår oppgave å samarbeide, med all vår tro, for å bygge opp Kristi legeme, slik at det blir «sammenføydt og sammenholdt ved alle sine støttende ledd, som gir hver enkelt del den kraft den trenger.» (Ef. 4, 16.)

En behøver bare å betrakte kirken i dag, for å se livet bryte frem, i knopp og blomst, der hvor man trodde den var døende eller død. Over alt skyter den nye skudd, over alt ser vi Ånden på ferde; av alle slags sammentreff og tilsynelatende tilfeldigheter skjønner vi at det er dens virke vi opplever hele kristenheten over.» (S. 138—139.)

Trenger De hjelp til å se at Ånden er på ferde over alt? Evely's håndrekning koster kr. 17,50. A. F.

Man våknet opp til en ny uke mandag den 28. februar — og fikk første sjokk. Avisene berettet at en eller flere ukjente hadde dynamittsprengt avisen Fædrelandsvennens bygning i Kristiansand, det sto bare igjen et rykende skjelett av det gamle pressehus. Ør i hodet av dette bladet man senere gjennom en av avisene, det kunne neppe være stort annet og verre. Blåmandagen var allerede svart i kantene. Men så kom neste rystelse: På en annonseside sto noe som i hvert fall for undertegnede liksom hadde en viss sammenheng med dynamittgalskapen. Annonsen oppfordret nemlig folk til å kjøpe såkalte «posters», plakater, av «de to største tyske statsmenn», Adolf Hitler og Willy Brandt (50 x 70 cm størrelse). Øyensynlig ting som skulle klebes opp eller spikres opp på stueveggen.

Man skal merke seg datoen kanskje, 28. februar 1972. Gode, gamle Norge som noen mener bør verges mot skadevirkninger utenfra og for mye samkvem med naboer, har visst for lengst tatt skade — før man er blitt enige om omtalte naboforhold. De onde tingene finnes øyensynlig latent også blant norske fjell — vi kan ikke verge vår kultur i ren isolasjon. En avisbygning går i luften — en voldsgjerning. Annet sted stoppes en halvgod og halvspennende teaterforestilling av trusler om vold. I en forening varslet et mindretall bruk av makt. Plakater av den gamle volds mann og galning Hitler tilbys samtidig som stuepynt i de enkelte hjem — krigeren og terroristen i vill forening med siste års Fredsprisvinner. Er det noe rart at man fikk sjokk, det var jo en voldsom måte å starte en ny uke på.

F finnes det noen form for beredskap og motstand mot denne onde forvirring og utvikling? Ja, det gjør det nok, men den består ikke i det å sette

hardt mot hardt. Ikke mer enn hoyst nødvendig. Og det gis ikke en enkelt gyldig løsning på hele problemet heller, veien vi skal gå er nok både langsom og plagsom.

Hver gang vi møter denne galskapen som tilsynelatende trives så bra selv i vårt isolerte miljø, må vi om og om igjen forsøke å så fred, den nesten håpløse oppgave i året 1972. Men det er ikke helt håpløst, vi skal begynne på nytt i tross hver gang det er mislykket. Redaksjonen i Fædrelandsvennen var beundringsverdig raskt igang igjen med det daglige arbeidet, på forskjellige måter skal vi alle gjøre likedan. Samtidig må vi tålmodig minne nye generasjoner, når det er nødvendig, om hva Hitler og hans regime betydde i årene 1933—45. Og vi skal avvise alle anstregelser på å sensurere massemedia og debatt gjennom hylende trusler. Og vi bør be for hverandre så vi ikke selv blir for skremt og for forvirret av det som hender rundt oss. Vi tilhører antageligvis ikke på noen måte siste generasjon, det kommer dager, uker og år etter dette.

Praktisk kan dette ellers lære mange av oss noe om det å være i balanse, å ha den rette prioritering av farene. Såvidt jeg har hørt var det en del sikkert bra mennesker som nylig ble litt rystet av en avis-annonse i en herværende storavis. Annonsen viste tre unge kvinner med nakne bryster — i en omtale av brystholdere. Jeg har en mistanke om at få reagerte da akkurat samme avis senere noe bevisstløs tok inn annonsen om Adolf Hitler.

Verden står på hodet, «turned upside down». Jeg har sagt det før på forskjellige vis, men må få lov til å gjenta det. Vi skal vokte oss så vi ikke møter galskapen i samme stilting.

A. R.

Gruppebilde, med en

Vanskeligheten ved å intervju pater Hallvard Rieber-Mohn er av teknisk art — man kan nemlig knapt unngå at han har skrevet om ting man gjerne vil snakke om «noen dager før» i en avisartikkel, ett eller annet sted. Forsåvidt er nedenstående ingen unntagelse, den (ifølge forlagsreklamen) aldri hvilende dominikanerpater har berettet om sitt besøk hos Heinrich Bøll tidligere. Mitt håp er dog at denne samtalen, selv om den tar sitt utgangspunkt i det samme besøk hos den tyske dikter, bringer frem visse ting som har gått både dagspresse — og en hastigt rapporterende pater — forbi.

Pateren sier:

— Vi ble gode venner da Bøll var i Oslo ifjor, han sa den gangen at hvis jeg kom gjennom Köln, måtte jeg ringe til ham. Det var lettere sagt enn gjort, han har ikke telefonnummer — og det skjønner jeg godt. Men jeg hadde hans adresse og gikk på måfå en kveld og oppsøkte ham. Og han var heldigvis hjemme, han var nettopp ferdig med middagsmaten og satt ved et bord sammen med sin familie og noen unge venner. Jeg ble benket og fikk en god kopp te og der ble vi sittende og snakke. Jeg må si at jeg lærte mer om mennesket Bøll i hans hjem enn jeg har gjort fra mye av det han har skrevet. Han virker jo som forfatter og som man treffer ham som et helt gjennom ekte menneske. Han bor i en leiegård på venstre Rhinbredd, i en nokså alminnelig leilighet. Der holder han et åpent og uformelt hus. Sitter der, ikke helt velbarbert, er absolutt ikke noen dominerende pater familias ennsi noen enetående berømt forfatter. Han sitter der, unge mennesker kommer og går, noen skal bare på kino og stikker innom for å si hei — hele tiden føres samtale, frem og tilbake, om alt som er aktuelt. Det var så ekte og avslappet at det var fint å være vidne til det.

— Har han barn?

— Ja, det har han, men jeg må si at det hele foregikk så uformelt at jeg ikke var istand til å bli klar over hvem av disse unge menneskene som var hans egne. Bøll sto den aftenen jeg var der midt oppe i en offentlig kamp i Tyskland som han selvfølgelig var meget opptatt av og

som han kommenterte friskt og meget fornøyet. Det var en kamp mot, man kan nesten si mot den samlede tyske presse. Hans store motstander var Springer, den tyske presselorden som er meget konservativ og som nå hadde falt over ham med alle sine mektige millionopplag-blader. Springer regjerer jo halvparten av den tyske presse. Foranledningen var at Bøll hadde tatt i forsvar, i hvert fall uttalt seg forstående, om en ungdomsgruppe som ikke bare protesterte mot det vest-tyske samfunn av idag og dets beinharde materialisme og øvrighetstenkning, men som — til forferdelse for svært mange bra mennesker — hadde gitt seg over i det kriminelle i et bankran for å skaffe penger til sin virksomhet. Det var jo ikke det Bøll hadde sympati for, han er en ikkevolds-mann. Men han hadde sagt til en avis at han forsto at man kunne bli så desperat som disse unge. Og dermed brøt det løs en storm over hans arme hode. Springer brukte tydeligvis dette for å ødelegge ham fullstendig. Det lyktes nå ikke, angrepen var så åpenbart i ond tro.

— Så du noen av innleggene mot ham?

— Jada, det var i alle nyanser. Man forsøkte selvfølgelig ikke å gjøre Bøll til noe uhyre, man forsøkte å fremstille ham som den naive salongradikaler som ikke visste hva han snakket om og som ikke forsto hverken jus eller politikk. Og så enkelt er det avgjort ikke.

Pateren fortsetter:

— Man sa bl. a. at det er utrolig at et kristent menneske kan ha sympati for forbrytere. Det er jo den enkle problemstilling og protestanten Springer fungerte liksom som den offisielle konservative kristendom i Tyskland — noe han ikke kom så godt fra fordi Bøll lenge har vært en skarp kritiker av den skumle allianse mellom det bestående (politi, kapital og en masse annet) og den offisielle kristendom. Det som Bøll understreker og som har vært grunnlaget for hele hans polemikk — og han er med alt sitt gode hjertelag en skarp polemiker — er at Tysklands tragedie etter krigen, etter hans mening, er denne selvfølgelig, mistankeløse allianse mellom altfor mange gamle tyske dyder og kristendommen. Han skriver for eks. et sted:

Det var en katastrofe at Adenauer var katolikk. For dermed ble det altfor lett å identifisere Tysklands materielle og materialistiske gjenreisning med kristendommen. Og så enkelt er det jo ikke, det vet også vi. Bøll har vært hvileløs når det gjelder å påpeke at det fra den offisielle kristendom (katolsk og protestantisk) forelå et forrederi mot det menneskehjerte som hadde lidd så skrekkelig under krigen, både fysisk og moralsk. Han hadde håpet og drømt om et helt annet og mer menneskelig Tyskland. Hvis kristendommen skulle komme inn i bildet — og det skulle den så avgjort for ham — så måtte det ikke være i form av et wirtschaftswunder, det måtte være i en helt annen og evangelisk form — noe for de svake og fattige i samfunnet.

— Sa han noe om situasjonen i Kirken idag?

— Han har meget klart tatt det opp i et intervju nylig med en tysk journalist. Der klargjør han sitt forhold til Kirken som er følgende: Han er født katolikk, han lever den katolske tro meget intenst som menneske og som dikter. Men embedskirken, altså hele det offisielle apparat i Tyskland har skuffet ham dypt. Det at Kirken så bastant gikk inn i en politikk som er materialistisk har skuffet ham. Den ene tingen Kirken burde gjøre etter eventyret var å ta avstand, isteden overtok den på en måte utviklingen i ordets mest kommersielle og materielle betydning. Og det var for ham et forferdelig svik. Det vil ikke si at han på noen måte har fjernet seg fra den katolske tro eller det katolske evangelium, han er en type som man ikke sjelden finner også i Frankrike — den troende antiklerikale.

— Er det her noen sammenheng mellom ham og Mauriac?

— Mauriac var vel også i perioder av sitt liv kjølig overfor den offisielle Kirke, men han sto den nok likevel nærmere enn Bøll gjør. Bøll omgås for eksempel ikke prester og andre representanter for Kirken, ikke av prinsipp, men simpelthen fordi de ikke er hans omgangskrets. Han sier et sted at folk som ikke er katolikker overvurderer katolsk disiplin og lydighet overfor den offisielle Kirke. Det har, sier han, fra min barndom

katolikk

av aldri vært en påfallende ting for det katolske miljø. Tvert om, han nevner sin far og sitt eget miljø og sier: Vi som kjente dette miljø innenfra visste at vi i høy grad beholdt vår kritikk og vår dømmekraft uansett hvilke standpunkter Kirken tok, politisk og i enkelte andre saker. Vi trakk meget lett et skille mellom det som forplikter i Kirken og alle de ytterverker som av og til fremstilles som katolisisme, men ikke nødvendigvis er det. Bøll er jo ellers sterkt pasifistisk innstilt, og Tysklands gjenopprustning var et sjokk for ham. Men det offisielle kristelige Tyskland er sterkt irritert på Bøll, man hører lite godt om Bøll i kirkelige kretser. Jeg vil ikke si at det er noen slags hets eller hat mot ham — det ville jo være sørgelig, men man trekker på skuldrene og sier: «Kritiker er han ikke. Han er velmenende og naiv, men blir brukt av de radikale krefter uten riktig å skjønne det.» Jeg fikk selv et absolutt annet inntrykk av hans intelligens og kritikk.

— Günter Grass engasjerte seg aktivt i siste tyske valgkamp, hva mener Bøll om et slikt aktivt engasjement?

— Vi snakket om det der. Hans sympati for Willy Brandt var helt klar, bl. a. når det gjelder hele Østpolitikken. (Og den er jo illesett i de fleste katolske kretser.) Jeg spurte om han kunne tenke seg partipolitisk virksomhet. Han sa da at han ikke trodde det ville overbevise et eneste menneske om han selv gikk opp på en talerstol med et politisk standpunkt — fordi om han nå var kjent dikter og hadde fått mange venner gjennom sitt forfatterskap. Hadde han trodd på det, ville han ha gjort det. Om Heinrich Bøll står frem for det og det parti og den og den mann, så har det ikke den ringeste virkning. Og hva eventuelt Grass hadde oppnådd med det stilte han seg høyst skeptisk til.

— Sa han noe om hva han holdt på å skrive på for tiden?

— Han klaget over at han i tre uker bare hadde vært opptatt av Springerfeiden og ikke hadde fått arbeidet med noe annet. Han hadde fått 60 brev om dagen under kampanjen mot ham, i de første ukene var det utskjeltinger i 40 av brevene, mens 20 var

positive. Senere hadde det skiftet til akkurat det motsatte, det var en tydelig utvikling til det bedre. Men han sa: det dummeste er at jeg ikke har fått arbeidet. Jeg har stadig vært i fjernsyn for å forsvare meg, stadig gitt intervjuer osv. Akkurat da jeg var hos ham sto han på reisefot, han skulle til Moskva. (Da han fortalte det, sprakk ansiktet hans i munterhet, han sa: Hvis Springer visste at jeg i overmorgen drar til Moskva, ville han slå det opp som selve konklusjonen på det hele. I virkeligheten har dette vært planlagt i lengre tid.)

— Hva skulle han i Moskva å gjøre?

— Han har en masse lesere i Sovjetunionen, og han omgås sovjetiske forfattere. Han talte bl. a. om Solsjennitsyn og sa at det var sinnssvakt at

man i et land som har fostret slike diktere, ikke stoler på det frie ord. Man må prøve å forklare det for dem. Det man kan oppnå ved å skjelle dem ut i vestlig presse er lik null. Bøll har vært flere ganger i Moskva. Han sa: Folk tror jeg har blitt styrtrik på min russiske lesecrets, men slik er det ikke. Forlagsmessig driver de der borte en piratvirksomhet, og det lille jeg får, må jeg bruke i Sovjetunionen, jeg får det ikke ut. Derfor drar jeg dit bort, bruker pengene der og omgås forfattere og forleggere — hvorav noen er mine venner — og forsøker å influere dem.

— Har Bøll noen kontakt med nordisk katolisisme?

— Nei. Men han snakket — og det var ikke bare av høflighet — om sitt
(Forts. neste side)

BISPEKONFERANSEN

Den nordiske katolske biskopskonferanse har hatt møte på Mariaholm i dagene 27. februar til 4. mars. ST. OLAV bringer i sitt neste nummer den oppnevnte presse-observatør, pater H. Rieber-Mohns referat av arbeidet på konferansen, et referat som har tittelen KATOLIKK I NORDEN.

Det opplyses i referatet at biskopene om ikke lenge vil sende ut et felles hyrdebrev vedrørende dåp og dåpspraksis i våre bispedømmer. Konferansen drøftet videre på mer langsiktig basis den prinsipielle begrunnelse for den katolske kirkes nærvær og aktivitet i Norden, det nye fermingsritualet, den internasjonale biskopsynodes regler og funksjoner, fasteaksjonene og en serie andre saker. Se altså nr. 6.

Red.

Gruppebilde, med en

besøk i Norge ifjor. Han hadde også vært i Sverige, men han fremhevet besøket hos oss. Og jeg tror nok at han her fant noe av den uformelle direkte form (også ved mer offisielle anledninger) som stemte med hans egen. Han er i det hele tatt meget uformell. Det er et bilde av ham hvor han blir mottatt av presidenten, Heineman. Heineman er en meget gemyttelig person, men en mottagelse foregår jo i visse former, og det fotoet er urkomisk. Bøll står der i en ellers akseptabel jakkedress, med et litt underlig slips, men den ene kraveflippen utenfor og bukker klosset. Man kan se at han lider seg gjennom det hele. Det er ikke slik han foretrekker å være, han liker direkte kontakt med mennesker. Og jeg må si at jeg aldri har truffet en berømt forfatter som i de grader er fri for selvimponerhet. Hans måte å lytte til ganske unge mennesker den aftenen for eksempel var ikke affektert, men helt naturlig.

— Men hva skrev han på, når han hadde tid?

— Tydeligvis på en bok som fører personer i hans siste bok, *Gruppebilde med en dame*, videre. Det er ingen fortsettelse, han sa det slik at når han arbeidet, kom personer som han kanskje ikke hadde regnet med engang inn i skrivningen og gjorde seg gjeldende. Mens vi snakker om den forrige boken: hans motstandere har laget en karrikatur som de også har kalt *Gruppebilde med en dame*. Det var nemlig slik at en av de unge bankranere var en kvinne. Bøll ble tegnet sammen med en gjeng forbrytere og en ung dame — gruppebilde. Vel, det ble i det hele tatt brukt nokså grove midler mot ham. Han sa selv at han *ganz naiv* hadde styrtet seg inn i debatten for å si at det selvtillfredse Tyskland måtte begripe at det samfunnet man innbyr dem til ikke bare virker vidunderlig på de unge. Jeg var ganz naiv, sier Bøll, jeg regnet ikke med at jeg straks ble slått sammen med alle slags ekstremister, folk bak bombeattentater osv. (At Springer ville komme hadde han tydeligvis heller ikke forutsett, Springer hadde øyensynlig samlet en hel mappe om Bøll og mente nå at begeret var fullt.)

— Et springende punkt her hjemme i debatten mellom norske forfattere er spørsmålet om såkalt politisk

litteratur. Hva mener Bøll om dette?

— Jeg har ikke på følelsen at Bøll tror på politisk litteratur i den doktrinære forstand at man er politiker og altså skriver politisk. Jeg har fått det inntrykk at han ubetinget bekjenner seg til at kunstneren er kunstner og skriver ut fra den kunstneriske nødvendighet. Og det som da er politikk kommer organisk nødvendig med i den prosessen. All annen politikk er et onde fra et kunstnerisk synspunkt. Så kan man spørre om hvilken definisjon vi gir av politikk. Bølls forfatter-skap er politisk i den forstand at politikk i siste instans dreier seg om menneskers lykke og definisjon av hva lykke er både for individ og samfunn. Og det samfunn vi aner gjennom Bølls romaner er jo ikke det samfunn vi lever i. Så for så vidt. Det var mye strid der nede om ordet *umstutz* — det tyske ordet som betyr omveltning, revolusjon. Bøll hadde sagt at han godt skjønnte at unge mennesker ville ha en *umstutz* i dagens Tyskland, altså en omveltning. Og da kom øyeblikkelig juristene og sa: jamen, *umstutz*, det er noe kriminelt det. De tok Bøll i skole og spurte om han visste at han uttalte seg til fordel for en kriminell adferd. Bøll svarte nokså spakt at han ikke hadde ment det i den juridiske forstand, men hadde ment at man må revolusjonere menneskelivet. Det må en hel omveltning til før det moderne samfunn blir meningsfullt. Da fikk han jo høre fra juristene at forfattere øyensynlig brukte et annet sprog enn almindelige borgere — hvilket er en rar uttalelse om litteratur.

— Du, vi har hørt om dette besøket ditt hos Bøll. Jeg begynte egentlig å fundere over denne siste reisen din og alle de andre turene rundt om i Europa, fordi forlaget i din siste epistelsamling (Midt på treet, Gyldendal) beskriver deg som den aldri hvilende pater, mannen som stadig sier ting om alt mulig. *Om det meste*, som det står skrevet i en avis. Jeg tenkte: Engang får vi si fra at det også faktisk er andre ting denne pateren driver med, andre ting enn å skrive avisartikler og bøker. Nå har du altså vært i Tyskland og tilbrakt en aften hjemme hos Bøll — men det var da for helt andre grunner du var i dikterens nærhet?

— Det problemet du nevner der er faktisk litt av et yrkesproblem for meg. Jeg tror ikke at jeg forsømmer noen av mine plikter som prest ved å skrive, men disse plikter er jo — bortsett fra prekenvirksomhet — for en meget stor del høyst privat. Det vil si at når noen henvender seg til en prest, så er det en helt personlig affære. Jeg har mye av det i mitt liv. Og fordi jeg så arbeider nokså fort i journalistikk og slikt, så sier folk: Ja, han gjør jo ikke noe annet. Det kan ikke være plass for noe annet. Men det er altså meget stor plass for noe annet. Når jeg var i Köln, skyldtes det at jeg hadde tre dager med viktige forhandlinger om dominikanernes fremtid i Norden, særlig med sikte på Finland hvor vi etter hvert håper å kunne engasjere tyske dominikanere. Det var altså som Regionalvikar for dominikanerne i Norden at jeg var der nede. Og når jeg så først var der og hadde en frikveld og kjente Bøll . . .

— Javel. Du kom også så vidt jeg vet dit fra Frankrike hvor du også hadde hatt noen ukers hardt arbeide som ikke hadde noe med hverken forlag eller avis å gjøre. La oss snakke om noe annet: så du noe teater underveis?

— Jeg var i teatret en aften i Hamburg og så Ibsens *En Folkefiende* i tysk oppsetning. Selvfølgelig var det morsomt å se Ibsen, jeg synes alltid det er morsomt å se hvordan de laver Ibsen i utlandet. I dette tilfelle hadde det blitt en kraftig aktualisering av stykket med forurensningsproblemer og giftig vann. Salen var fullpakket og folk humret og kjente seg igjen i disse manøvrene for at det ikke skal bli kjent at vannet er giftig. Men ellers må jeg jo si at det hverken var Skien eller Grimstad man opplevde, det ble også ropt og skreket i en grad som nok aldri har forekommet i en norsk småby.

— Nå noe helt annet da. Det har i lengre tid vært populært å snakke om katolske presters identitetskrise. Er det ikke nå på høy tid at vi også snakker en smule om legfolks identitetskrise? Ikke vær engstelig hvis dette forekommer deg å være et langt sprang fra Bølls hyggelige hjem. Hvor i all verden står den enkelte katolikk?

— Hvis du stiller de to ting sammen, må man vel si at prestenes iden-

katolikk

titetskrise ikke ligger i teologien. Hva en prest egentlig er fremgår forsåvidt klart av teologien. Det som har brakt ham i krise er ikke det at han forkynner og forvalter sakramentene eller hans lederskap i den synlige Kirke, identitetskrisen er hans forhold til verden. Og der må han altså finne en ny og mer realistisk identitet, han har vært altfor avsondret, som en egen kaste, med et eget system av tegn og omgangsformer, og der må han nettopp i kontakt med det brede menneskelig justere sitt forhold til verden. Det er der det klikker.

— Men er det ikke noe av det samme som skjer med legfolk når man river dem løs fra den gamle, trygge ghetto og sender dem ut i verden?

— Legfolk har vel alltid gjennom sitt familieliv og gjennom sitt arbeide hatt en rekke ting for å forstå seg selv, vite hvem de er, holde balansen i livet osv. — ting som prestene ikke har hatt hjelp av. Prestene lever i en spesialisert tilværelse i spesialiserte miljøer. Hvis dette miljø låser seg, ender det med at hele prestskapet befinner seg utenfor allfarvei. Legfolk har et annet problem, de vet godt hva livet er, de strever med det hver dag i det helt konkrete, men de har alltid hatt problemet: hvilken plass har min tro i dette? Hvordan skal jeg få med min tro inn i verden? Prestens problem er nesten det motsatte, hvordan får jeg verden inn i min tro? Jeg tror nok at den skarpe sontring mellom legfolk og prester etter hvert faller bort og at det er en god ting. Fordi: i gamle dager snakket vi alltid om sakralt og profant. Det var to verdener, det hellige og det profane. Og det er en ganske farlig oppdeling av verden. Jeg tror at det som skjer i dag er at vi tar Inkarnasjonen mer alvorlig. Hvis Kristus først er gått inn i menneskeheten — han gikk ikke inn i geistligheten, hvis Kristus har gått gjennom verden, så blir mye av det som vi regnet som noe som egentlig ikke var verdig det hellige, noe mer. Vi må liksom støte lenger inn i verden, ikke nødvendigvis i det verdslige, for å gjøre troen nærværende — langt mer enn før.

Pateren venter et øyeblikk, så fortsetter han:

— Ikke som kommandosoldater for å bringe noen tilbake til oss, men sim-

pelthen fordi Gud har akseptert menneskenes verden. Noe som vi ikke helt har våget å gå inn på. Vi syntes at hvis det var riktig at Gud hadde gått inn i verden, så måtte vi gå ut av den. Til Ham. Isolere oss. Nå er dette veldig sammensatt, evangeliet taler jo også om verden i en betydning som noe som er forkastelig, men det er bare i den utstrekning den står Gud imot.

— Er det så altfor dristig å si at omtalte Heinrich Bøll igrunnen er et ganske godt eksempel på et kristent menneske som . . . ?

— Han står midt i den problematikken, og alle som leser hans bøker har jo oppdaget at hans store anliggender er disse: de offisielle hellige, de setter han et stort spørsmålstegn ved. I hvert fall ved deres egen bevissthet om å være det. Mens han ofte finner evangeliet mye mer synlig og direkte i det som både kirke og offentlighet forkaster. Jeg synes ofte at Bøll har en slags sår lengsel etter Guds rike i sine bøker. Han synes at hvis Kristus var synderes og tolderes venn, så må

det være noen spor av dette hos hans disipler. Spor av denne naive sympati for det mislykkede. Det må være noe i evangeliet som vi har underslått etter som vi trekker så skarpe grenser mellom hva som er antagelig og hva som er ikke antagelig i verden ut fra evangeliet. Evangeliet er ganske sårbart, og dristig. Uten at dere blir som barn igjen, sier evangeliet. Det vil si: Hvis dere ikke tar den risiko å gå aldeles vergeløs rett frem, så går dere glipp av noe vesentlig. Bøll kan virke som et såret barn i det han skriver, men de tanker han har gitt uttrykk for er likevel uhyre klartseende og frukten av en meget intelligent tankevirksomhet. Han utfordrer, men hans grunnholdning tror jeg er evangelisk salt. Og det svir litt også det. Særlig hvis det kommer i sår.

HUSK FASTE- AKSJONEN

Caritas Norge
har postgiro
20 20 88

En klovn

Det sto en liten notis nylig i avisene om en mann som hadde skaffet seg elektronisk orgel. Han bodde, såvidt jeg forstår, ikke så forferdelig langt fra Gardermoen.

Orgelet ble installert i hans hjem, blankpusset kanskje.

Mannen gledet seg sikkert til å prøve det.

Men plutselig spurte en stemme fra orgelet med dyp røst:

READY FOR TAKE-OFF?

Det fortelles at mannen fikk et lettere sjokk. Og at forklaringen på det mystiske var at slike elektroniske ting kan snappe opp signaler i luften — i dette tilfelle var det snakk om gjennomslag fra høyttaleranlegget på flyplassens kontrolltårn.

Det er tillatt å leke litt med det der, ikke sant?

For det første kan det sies en rekke prekenaktige saker a la Wesenlund og hans norske presteparodier i sakens anledning.

Om hvordan et menneske uventet får det avgjørende spørsmål om det er ready for take-off. Når det minst venter det. «Gud taler til oss på mange måter osv.»

Alt det er i seg selv vel og bra. Men det er jo ikke så mange gitt å kunne tale i lignelser.

Men for det annet kan en klovn si noe slikt som dette kanskje:

Man må være forsiktig med å bosette seg i nærheten av flyplasser hvis man vil spille orgel i fritiden.

Det kan nemlig hende at kontrolltårnet en dag også sier noe annet som slår gjennom. For eksempel:

TETT TAKE, ALT STENGT. GA TIL ARLANDA.

Og hvem vil makte å gå med et blankpusset orgel helt til Arlanda nå vintertid?

Nei, denne orgelspilleren har min dyreste medfølelse.

Jeg foreslår at han skaffer seg et annet instrument — uten elektronisk utstyr. Før i tiden klarte man seg faktisk med det også.

Og de klarte seg til og med uten fly.

Vel ble det dermed langt å gå ofte. Men det ble også lengre mellom de sjokk vi fikk.

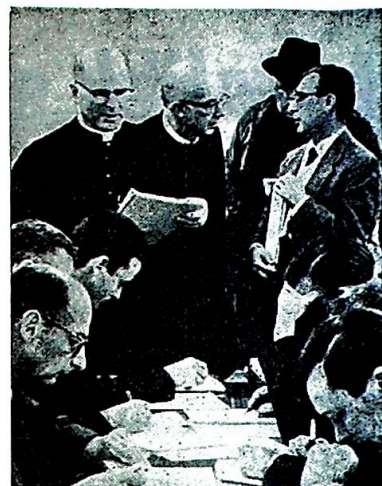
Informasjon

LARS ROTH SJ. skriver om krisen i Nord-Irland:

Efter de tragiske hendelsene i Londonderry har situationen i Nordirland intagit en framträdande plats i nyhetsförmedlingen. I stort sett kan man säga att svensk opinion är på den «katolska» sidan, för en gångs skull. Skall vi som katoliker glädjas åt det? Hur skall vi svara på frågan: Är det ett religionskrig på Irland? Enligt vår mening beror detta på en felaktig frågeställning.

En dryg tredjedel av Nordirlands befolkning är katoliker. Vad de först och främst fordrar är politisk rättvisa för sin befolkningsgrupp. Vad detta innebär belyses bäst med några siffror. Av ett 50-tal medlemmar i Stormont-parlamentet representerar mindre än 10 den katolska befolkningsgruppen. Ännu mer befängt är det i Londonderry. Där valde 1969 20 000 katolska väljare 8 medlemmar till stadsfullmäktige, medan 10 000 protestantiska väljare fick in 12 eller en majoritet. (Man hade önskat att de svenska kommentatorerna hade påmint om detta i stället för att komma med komplimangen att säga Derry, som katolikerna gör.) Inte undra på att det var just i Londonderry som oroligheterna började för ett par år sedan och att det var just där man hade den största demonstrationen.

Hur åstadkommes detta då? Det sker framför allt genom skerrymaning. Det betyder att man gör ett stort valdistrikt av de katolska invånarna, medan man delar upp den protestantiska befolkningen i flera små distrikt. Varje distrikt väljer så en representant. Ifall det skulle ske större förflyttningar inom befolkningen lägger man om valdistrikten igen. På så sätt försäkras sig de styrande om en ordentlig majoritet, även i de områden där de själva är i minoritet. Det är detta system som är allrat mest förhatliga för kaolikerna på Nordirland. Till dess en ändring av denna orättvisa i politisk representation verkligen genomförst, så kommer den katolska

minoriteten inte att lugna ner sig.

När de britiska trupperna kom till Nordirland för ett par år sedan hälsades de som befriare av den katolska befolkningen. Orsaken var att man trodde att de skulle rätta till balansen och tvinga Stormont till eftergifter. Men i själva verket upplevde de bara en demonstration av lag och ordning. Vapenförbudet drabbade i praktiken bara katolikerna. Trots att den protestantiska frivilliga polisen, de sk B-specials, upplöstes och fick order om att lämna in sina vapen, så ingrep inga myndigheter eller soldater mot dem för att beslagta deras gevär, även om man ju måste ha en förteckning om vem som tillhörde B-specials. Däremot gör man regelbundna razzior i katolska områden för att söka efter vapen och metoderna har inte varit särskilt mjuka.

Speciallagar tillämpades, enligt vilka man kunde internera våldsmän och sådana som störde den allmänna ordningen och säkerheten. Bland 600 personer som internerats utan rättgång finns inte en enda protestant. Det är inte underligt om den katolska befolkningen då upplever den brittiska armén som hantlangare till Stormont.

Inga försök till en politisk lösning av problemen har hittills förekommit. Först efter dödsckjutningarna i Londonderry nyligen nämnde den engelske premiärministern Edward Heath något om rättvis politisk representation för minoriteten i Nordirland. Men man har blivit så van att Stormont får handla som de vill i alla fall, att man från katolskt håll inte litar på ord längre. Utan ett verkligt initiativ från brittiskt håll går det knappast att få bukt

med situationen. Så långt som det nu gått är det tveksamt om detta går utan att man avskaffar Stormont — systemet är så misskrediterat att det inte längre går att rädda.

Enligt nuvarande bestämmelser har Nordirland självstyrelse. Det betyder att Londonregjeringen är ansvarig för utrikespolitik och försvar, medan Stormont tar hand om andra frågor. Konkret betyder det att London inte ingriper (utom nu via armén). Bernadette Devlin själv upplever saken så att hon nästan aldrig kan göra något i Westminster. Ställer hon en fråga om något som hänt i Nordirland, så får hon alltid ett avisande svar: «Det är en intern fråga för Stormont.» Det är mot den bakgrunden som man får förstå hennes vredesutbrott i samband med dödsstraffningarna i Londonderry. Irrikesministern, Mr Maudling, refererade vad han hört från armén, som enligt honom skött saken korrekt. Miss Devlin var den ende av underhusets medlemmar som var närvarande när skotten föll i Londonderry, men hon fick inte tillåtelse att säga ett enda ord om hur hon upplevt händelserna.

Att hon sedan exploderade och flög på Maudling (148 cm flicka på 190 cm man) var kanske förståeligt, även om man inte kan försvara det. (Hennes egen kommentar efteråt var bitande. Man frågade om hon ansåg sig ha burit sig åt som en dam, Bernadette svarade: «Man bar bort en flicka i Derry igår med tre skott i ryggen. Ingen frågade henne om hon var en dam innan man sköt.»)

Till den politiska självstyrelsen i Ulster måste man lägga de ekonomiska särbestämmelser som finns i provinsen. Utländska företag inbjuds att etablera sig i Ulster (vi känner igen det från annonskampanj även i svenska tidningar). Man tar då av lokala skattepengar för att subventionera dessa företag, som sedan får ta ut sina vinster från landet. Förutom dessa fördelar kan man räkna med låga löner — nivån ligger så lågt att man ofta inte förtjänar mer om man har arbete, än om man lever på arbetslöshetsunderstöd. Arbetslösheten är stor, och den är störst i de katolska distrikten — upp till 40 pct bland den manliga befolkningen. Att detta skapar oro är lätt att förstå.

Den politiska orättvisan räcker ända ner till gräsrotsnivån. Skall man ha jobb, så bestäms saken också ur konfessionell synpunkt. Statlig eller kommunal anställning är nästan uteslutande förbehållen protestanter.

Gäller det alltså inte i sista hand religionen? Skall man inte ta slagord och kamprop på allvar?

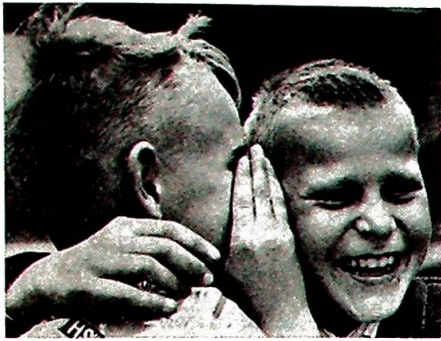
Tyvär måste man nog ta dem mycket på allvar i dagens situation, men det betyder inte att det är ett religionskrig för det. När man på «den gamla goda tiden» förde religionskrig, så skedde det med metoder, som vi ryser åt. Fienden besegrades och med svärdet mot strupen tvingade man honom att «omvända» sig. Men hur förkastliga metoderna än var, så gällde det en övertygelse, något som man höll för sant och ville att den andre skulle få del av, om det så skulle vara genom korvstopping.

I Ulster finns inte den frågeställningen. Man skriver inte pamfletter för att försöka övertyga den andra sidan om «sin» sanning, även om man håller på med polemik. Det tragiska är att den motsättning, som har sina rötter i århundradens orättvisor och sociala synder av modernare datum, allt detta har koncentrerats i termerna protestanter och katoliker. De har blivit till ett par stämplor, som sätter Kainsmärket på varje panna och utlöser hat bland bröder. Endast om man försöker att tvätta bort detta märke och avföra det från den politiska, ekonomiska och sociala debatten, kan man se något hopp för framtiden.

Till dess vågar man inte förvänta annat än fortsatta våldshandlingar. IRA har förbjudits av kyrkan för länge sedan, och det är svårt att se hur man som katolik kan bejaka deras metoder. Men det faktum att IRA under sista året haft framgång beror på den förtvivlan, som den katolska befolkningen råkat in i. Den känner sig förrådd — inga försök görs för att skapa rättvisa vid förhandlingsbord eller i parlament, så var återstår annat än våld, menar man. Detta i sin tur skapar lag-och-ordning-mentalitet och så förstärks motsättningarna.

Det är hög tid att man försöker lösa dem genom att ta itu med de verkliga problemen och komma ifrån tron att den nordirländska frågan gäller «bara religion».

GUUDSTJENESTER PÅ SÖN- OG HELLIGDAGER	Stille-messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 7244	9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Franciskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Domimikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07	9.30	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstg. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterengt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstg. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romerikstg. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonstg. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
<i>Veståsen kapell</i>		9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordstg. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00 8.00	11.00
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)		
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

LITTERATUR:

GODE NYHETER

Med stor glede vil mange barn, og særlig mange foreldre, ønske den nye boken velkommen som den Kateketiske Kommissjon i vårt bispedømme har kommet ut med kort etter nyttår. Den er den annen bok av en serie katekismer for barneskolens seks klassetrinn, en oversettelse basert på den kanadiske barnekatekismen.

Opplegget er likt den første boken. Ved hjelp av praktfulle tegninger og korte forklarende tekster på løse ark, samlet i ringperm, får barna her en videre innføring i troens hemmeligheter. Forsøkte den første boken «Gud kaller deg» å bringe barna i levende, personlig kontakt med den treenige Gud, forsøker den nye boken å utdype denne kontakten og gjør den mer konkret, særlig ved å forberede barna på mottagelsen av to sakramenter: Botens sakrament og Nattverden. Siden barna i vårt bispedømme først senere tar imot Fermingen, blir dette sakrament ikke omtalt så inngående som f. eks. i den danske utgaven. Mange vil glede seg enda mer over denne annen bok i serien enn over den første, siden vi her får en meget god hjelp ved forberedelsen til den Første Kommunion, noe vi har savnet lenge.

Men det er ikke bare Botens sakrament og Nattverden som blir omtalt i denne boken. Barna får en innføring i hele det sakramentale liv. Sakramentene blir ikke fremstilt som magiske midler til å oppnå Guds nåde, men som en mulighet for et personlig møte med de tre guddommelige personer. Kristus som er veien for oss til Gud, handler selv i sakramentene.

Boken begynner med en behandling av Dåpen i Påskemysteriets lys. Dette fører barna på en naturlig måte hen til Botens sakrament. Deretter sikter undervisningen mot barnas fulle deltagelse i Messeofferet, som er hjertet i Kirkens liv. I den siste delen av boken lever barna med i Påskemysteriet sammen med Kirken og får en første innføring i de andre sakramentene: Ekteskapet, Prestevigselen og Sykesalvingen.

«Gud møter deg» vil være et bindeledd mellom hjem og religionslærer. Den inneholder stoff til samtaler mellom foreldre og barn og den kan brukes som bønnebok. Slik som i boken har man for hvert emne et bilde og en

enkel tekst for barna, men også et brev for foreldrene. I disse brev finner foreldrene regelmessig en god orientering om hva barna har gjennomgått i undervisningstimen. Det er meget viktig at foreldrene på denne måte viser interesse for det som barna har lært. Når et barn kanskje selv ikke forteller så meget, kan foreldrene allikevel ved hjelp av brevene temmelig lett få en samtale i gang om det som er behandlet i timen.

Idealet skulle være at stadig flere foreldre selv skulle ta seg av forberedelsen til den første Kommunion og det første Skriftemål, slik som det blir gjort mange steder i utlandet. Ved hjelp av foreldrebrevene og litt hjelp fra kateketen eller presten på noen foreldremøter skulle dette for de fleste av våre foreldre være en lett og naturlig oppgave og en fordypelse for deres eget trosliv. Her bør da til slutt opplyses at også bok to i denne serien har spesielle hefter (på dansk) beregnet for religionslærere, kan bestilles sammen med boken og foreldrene kan også ha stor nytte av disse.

Tredje bok kommer sannsynligvis sist i april i år, mens fjerde bok allerede foreligger i manuskript. Vi kan altså konstatere at Kateket-Kommissjonen ikke sitter stille, og ved dens effektive arbeid kan vi om ikke altfor lang tid glede oss over en meget god katekisme for alle alderstrinn på folkeskolen i vårt bispedømme.

Vi vil gjerne takke alle i kommissjonen, både i Bergen og Oslo, for deres innsats, og hjertelig gratulere med den nye boken. En spesiell honnør til ledere for hele arbeidet, sogneprest Alan Littlewood og ikke minst til forlagssjef Tore Egeberg, som har ofret så meget tid og energi på dette meget verdifulle foretagende. Måtte også «Gud møter deg» finne sin vei til alle våre familier med mindre barn og bringe disse barn i levende kontakt med Gud gjennom Kristus som selv handler i sakramentene.

P. RONALD HØLSCHER o.f.m.

«Gud kaller deg» er utgitt av Oslo Katolske Bispedømme ved den Kateketiske Kommissjon, Nygårdsgt. 3, 5000 Bergen, der boken kan bestilles. Prisen på boken er kr. 25,—.

STUDIEDAGER PÅ MARIAHOLM

Behov for innbyrdes kontakt og informasjon er naturligvis ikke mindre blant katolikker enn andre grupper i vårt samfunn. Legmannsrådet har tatt konsekvensen av dette, og som en del av sitt voksenopplæringsstilbud inviterer det derfor i år til studiedager på Mariaholm for alle interesserte.

Nye problemstillinger påkaller vår oppmerksomhet, men kun gjennom samvær og drøftinger vet vi at disse har mulighet

for å finne fruktbar gjenklang i den enkelte av oss.

Følgende emner vil bli behandlet: — Menneskesønnen, Syndens makt, Påskemysteriet, Sakramenter — (å bli et Guds barn), Bønnen, Nattverden, Kirken og prestedømmet.

Som foredragsholdere og gruppeledere kommer Sr. Mildri, Pater Th. Patfoort og Pater A. Fjeld.

Tidspunkt: 31.5.—4.6.—72.

Pris pr. døgn: kr. 46,—. (Legmanns-

rådet har anledning til å gi reisestønad etter søknad.)

Påmeldingsfrist: 1.5.—72.

Nærmere opplysninger og påmelding til: Ingjerd Lesoil, Morgedalsvn. 33 B, Oslo 3. Telefon: 55 57 93 (kl. 10—15). Priv. 14 50 29.

Vi vil gjerne gjøre oppmerksom på at studiedagene naturligvis også er åpne for ikke-katolikker.

Vel møtt og vennlig hilsen:
LEGMANNSRÅDET

Når bryllupsklokker ringer

En av de faste korrespondentene i Roma, Mollie McGee, skrev før siste Synode dette lille intervjuet med kardinal Wright, lederen av Kongregasjonen for katolske prester i Vatikanet. Hun har siden tilbudt ST. OLAV stoffet, og selv om det unektelig er noe sent, gjengir vi det med interesse her. Kardinalen har sine ord i behold.

Red.

ROMA — Katolske prester som trekker seg tilbake mens bryllupsklokkene ringer, får bred omtale og publisitet. Likevel viser rapporter som studeres i forbindelse med Synoden at bare en minoritet av de prester som oppgir sitt embede går i giftetanker.

Langt fler geistlige forlater sitt arbeid fordi de er misfornøyde, ensomme, forvirrete og usikre når det gjelder deres egen stilling og innsats. Noen kommer til å gifte seg senere — men, og dette vil forbause mange mennesker — de fleste forlater ikke Kirken.

Ifølge nye statistiske oppgaver over Kirkens omkring en halv million prester har omkring 2,5 prosent av prestene i store land og rundt 6 prosent i mindre nasjoner (deriblant Holland) forlatt sine poster siden Vatikankonsilet sluttet for seks år siden. Før Konsilet lå denne prosent på mindre enn 2.

John Kardinal Wright, 62 år gammel, er en endefrem amerikaner, en tidligere avismann og nå den øverste sjef i Prestenes Kongregasjon. På spørsmål om den nåværende situasjon, sier han ganske enkelt: Det å oppgi sitt presteembede, eller for den saks skyld også ens religiøse liv, er alltid en tragedie. Av samme grunner som en skilsmisse alltid er en tragedie. Det betyr jo at et menneske en eller annen gang har tatt forferdelig feil, kanskje allerede i begynnelsen av ekteskapet. Et menneske går fra en beslutning, et valg. Det kan være at det har vært en beslutning som aldri skulle vært tatt, det kan hende at beslutningen er gjort helt ærlig og i beste hensikt, men umodent. Hvordan man enn ser på det, er det en tragedie selv om man, hvis det er tilfelle, råder bot på gamle feilgrep.

Kardinalen og hans rådgivere er av den oppfatning av problemet i hovedsaken gjelder prestens posisjon og forpliktelser innenfor presteembedet, og at man må lete etter forklaringer på hvorfor det er debatt om akkurat disse punkter. Hvorfor prestene selv er opptatt av disse spørsmål i en «identitetskrise», hvorfor det er sak nr. 1 når biskopene samles osv.

Han tror at det har kommet frem tre grunner av de undersøkelser som er foretatt — informasjonen fra minst to kontinenter (Europa og Nord-Amerika), fra biskopenes egne standpunkter på bispekonferanser verden over og fra alle de bøker om presteembedet, teologi og sosiologi som er skrevet av «ekspertene».

For det første: det har dukket opp visse slagord — som man bare delvis forstår. Man slår til lyd for visse annenklassede ideer — uten å lese hva som virkelig ble sagt og vedtatt på Konsilet. For eksempel: alt snakk og skriverier om «legfolkets prestedømme» (The Priesthood of the Laity) har skapt kaos og forvirring for den vanlige prest som ikke har studert hva biskopene egentlig sa. Presten sier: Hvem er jeg, hva er en prest når det snakkes om legfolkets prestedømme? Dette er en identitetskrise.

For det andre: det legges idag enorm vekt på sosiale spørsmål. Prester blir mer

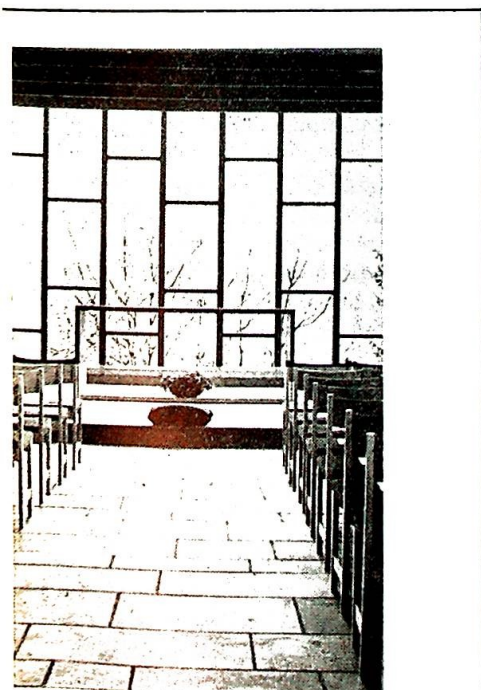
opptatt av denne side av deres arbeid enn av sitt religiøse virke. Det er igjen en identitetskrise — basert på den misforståelse at prestene virker irrelevante i dagens verden. I en verden som bombarderes med statistikk er de i den grad forvirret at de tror de befinner seg i ytterkantene av et samfunn som de mener bare forstås sosiologisk eller teknologisk.

Grunn nummer tre til at mange prester oppgir sitt embede er så den mest omtalte: sex. Det kommer ikke overraskende på noen, sier kardinalen, at den kultur vi lever i nå er preget av seksuelle forestillinger, i noen tilfeller også av pornografi. Dette skaper helt uunnngåelige indre kriser, ikke bare for prester, men for alle som tror på en verden med åndelige verdier.

Hva kan så Synoden gjøre med disse problemer?

Kardinal Wright svarer at mange enkle og litt naive mennesker vil mene at det er tilstrekkelig for Paven og Synoden til å uttale seg i Kirkens navn. Disse er imidlertid øyensynlig uten forståelse for den forvirring som hersker i alle de som Kirken henvender seg til. Og de mangler forståelse for at verden — i dette øyeblikk av historien — ikke bestandig lytter på autoritative uttalelser, enten disse kommer fra Kirken, politikerne eller fra foreldregenerasjonen.

Kardinalen understreker at mer tenkende mennesker innses at hverken Synoden eller et nytt kirkemøte kunne gi klare og endelige svar. Han tror derimot at Synoden vil oppnå en hel del, kanskje ved å vekke intellektuell og følelsesmessig engasjement i de spørsmål som ligger bak dagens problemer. Dette, sier han videre, er spørsmål som egentlig har å gjøre med vår sivilisasjons fremtid.

ST. OLAV

KATOLSK
TIDSSKRIFT

Årsabonnement kr. 40,—

LØSSALG AV ST. OLAV

I GRUNDT TANUMS
BOKHANDEL,
UNIVERSITETS-
BOKHANDLENE
I SENTRUM OG PÅ
BLINDERN

DISKOTEK OG RELIGION

Av Andrew Greeley.

I Amerika utbreder sig just nu en ny religion. Med tanke på hur snabbt amerikanska kulturella modeströmningar funnit vägen till den övriga världen kan man vänta sig att också denna rörelse under de närmaste fem åren kommer att få lika stor spridning som popmusik och Coca-cola. Man kan faktiskt redan möta pionjärerna för den nya riktningen på torgen i ärevördiga städer som Amsterdam, Bryssel och Teheran.

Bara för några år sedan förkunnade amerikanska teologer Guds död och besjög den sekulära stadens härligheter. När det visade sig att Gud inte var död anträdde professor Cox sin vallfärd från den sekulära staden till narrarnas fest. Det heliga, det hemlighetsfulla, det mystiska, till och med det monastiska kommer tillbaka. Den sekulariserade, teknologiska människan som trodde att hon kunde leva ett rent intellektuellt liv höjt över resten av universum söker nu efter den goda jorden där hon kan rota sig och uppgå i förening med kosmos. Den lugne kylige dataprogrammeraren har på fritiden blivit mystiker eller till och med orientalisk fakir.

Denna nya amerikanska religion är till sitt väsen mer orientalisk än västerländsk, mer irrationell än rationell, mer ockult än profetisk, mer emotionell än intellektuell. Trots detta är vissa kristna benägna att hälsa dess uppträdande med glädje, ty om den än är hednisk så är den dock god hedendom, och även om den är orientalisk så är den åtminstone religion.

Man kan väl glädja sig över att det på nytt är möjligt att ställa den religiösa frågan, men när vi stått ut med fakiren några år kanske vi önskar tillbaka den sekulära staden. Politiska radikaler som förstör egendom och som nu också griper till «liturgiska» uttrycksmedel, anhängare av popkulten som med hjälp av droger under musikaliska massorgier vänder sig mot universum, kommunarder som drar sig tillbaka från världen i ökenkloster där de fysiska påfrestningarna är lika hårda som i forntidens kloster även om det sexuella beteendemönstret är betydligt liberalare, idkare av astrologi, häxeri, spådom, spiritism och så gott som varje religiöst beteendemönster som människoanden någonsin uppfunnit, miljöentusiaster som inte bara vill göra slut på nedsmutsningen utan också propagerar för att var och en bör livnära sig på den egna torvan, mystiker som tillbringar långa stunder i bön — allt detta är olika utslag av den nya amerikanska religionen. Även om läsaren hittills endast träffat på något enstaka exemplar av detta kan han vara säker på att inom de närmaste åren få se alla dessa kategorier på sin egen gata åtminstone någon gång.

Som varje religiös rörelse har också denna utvecklat sina egna teorier. Margaret Mead framhåller i sin bok «Culture and Commitment» att vi nu har lämnat en era

då människan hade sina rötter i det förflutna via en era då man var rotad i nutiden till den nuvarande eran då den yngre generationen lever varken i det förflutna eller nuet utan i framtiden. Alvin Tofler utvecklar i sin bok «Framtidschocken» samma tema och påpekar att omvandlingen nu är så snabb att praktiskt taget alla bestående värden och strukturer försvunnit ur samhället.

Den nya religionen kallas ofta för ungdomskulturen. Visserligen finns många av dess anhängare bland de unga: de bär skägg och bisarra kläder, hör på popmusik och röker marijuana, men de är i verkligheten lika mycket en del av de anpassade som medelklassens prudentligaste affärsmän. Ungdomskulturen är med andra ord mer ett resultat av en framgångsrik modediktatur än en intellektuell eller religiös övertygelse. De flesta sociologiska undersökningar av unga amerikaner skulle kunna uppvisa att den s.k. generationsklyftan i stor utsträckning är en myt. Den alternativa kulturen är snarare en skapelse av medelålders vuxna som projicierar sig på ungdomen som det nya messianska folket som skall frälsa världen.

Även om den nya amerikanska religionen inte är så utbredd som massmedierna vill få oss att tro och inte så ungdomlig som dess initiatörer vill intala sig, så har den dock ett stort inflytande på en liten men viktig del av det amerikanska samhället, särskilt den intellektuella och kulturella eliten. När man nu betänker att många andra kulturkretsar i världen är benägna att efterapa allt som de tror vara amerikansk kultur, så finns det skäl att anta att den nya amerikanska religionen mångeständes kommer att utövas med blodigt allvar, kanske allvarligare än i USA. Europeiska hippies verkar ofta som karikatyrer av amerikanska.

I praktiken kan man framställa den amerikanska religionen som en karikatyr av den anti-empiriska trend som blir allt mäktigare i den nordatlantiska kulturen. Den är inte så betydande av den anledningen att den har många anhängare — i sin extremaste form har den få utövare — utan därför att den tyder på en avgörande omvandling av det västerländska samhället. Häxeri och astrologi kanske inte håller i sig så länge, däremot vissa liknande ting, så långa de intellektuella strömningarna löper i sina nuvarande banor.

Bland kristna tänkare i USA finns det två huvudformer av reaktion på den nya amerikanska religionen. Den ena är oinskränkt entusiasm av typ professor Cox bok «Feast of Fools», exemplifierad i följande citat ur Newsweek. Det är en beskrivning av en liturgi under ledning av professor Cox: «Enligt den judiska kalendern var det påsk, enligt den ortodoxa kalendern var det påsk. Enligt professorn vid Harvard Divinity School Harvey Cox' åsikt

var sammanfallandet av dessa heliga dagar under den gångna veckan exakt den riktiga tiden att pröva hans teologi om fantasin, festen och firandet. «Teologin måste mera handla än tänka», säger Cox. «Den behöver ett laboratorium för att hjälpa oss att binda samman våra tankar med vår konkreta handling». Kort efter midnatt kom hundratals studenter, hippies, raggare, svarta, vita, konstnärer och präster till diskoteket «Boston Tea Party» för att delta i Cox liturgiska experiment. Som en uppvärming målade några plakater, andra skrev slagord på väggen. En projektor visade bilder från grymheterna i Vietnam i form av en modern korsväggsframställning. Vitklädda dansare från Harvards teologiska fakultet framställde en mimisk dödskamp till ljudet av hård modern passionsmusik.

Frammot klockan tre bildades kedjor av dansande som svängde runt och kastade upp varandra i luften. Mängden växte till 1500, och ett popband som kallade sig The Apocrypha spelade «I can't get no satisfaction». Sedan trädde Cox in, klädd i vita satinkläder med rosa inslag, tillsammans med fem andra pastorer klädda i bysantinska och psykedeliska kläder. Baptistpastorn gick till altaret som var överhopat med frukter, bröd och vin, för att läsa evangeliet om Kristi uppståndelse. Därefter bröts tystnaden plötsligt av en öronbedövande Halleluja-kör ur Händels Messias.

Cox intonerade «Kyrie eleison» och mängden svarade honom. Han använde Berkeley-frikyrkans högpolitiska liturgi. Bröd och vin räcktes omkring och de församlade utspisade varandra. Lysande ballonger släpptes upp mot taket och rökelse fyllde luften. Klockan 5.45 visade några på den begynnande morgonrodnaden och hela folkmassan rusade ut och sjöng: «Sol, sol, sol».

Enligt professor Cox och hans meningsfränder är den nya amerikanska religionen en dom över kristendomen för dess trolöshet mot sin egen tradition. Vi har låtit det teknokratiska samhället tränga bort festligheten och fantasin från det religiösa livet, och den psykedeliska världens invånare har lärt oss hur mycket vi förlorat.

Ett mer intellektuellt svar från andra kristna tänkare föreligger i en tendens till att man gläder sig över att det inte var Gud som dog på sextioåret utan vetenskapen. Den rationalistiska vetenskapligheten som livsfilosofi, som surrogatteologi, som religion har idag råkat i svårigheter. För första gången sedan Darwin har den traditionella religionen en chans till fortsatt dialog med den moderna vetenskapen. Det mystiska, det sakrala, det extatiska är uppenbarligen inte utrotat ur la condition humaine. Människan lever inte allenast av bröd, och inte allenast av vetenskap.

Båda reaktionerna har fog för sig. Det är något tragiskt över att den västerländska kristendomen måste återupptäcka sin egen mystiska tradition i en tid då dess ungdomar vänder sig mot buddhismen. Försök av kristna apologeter som biskop Robinson att förlåna kristendomen en vetenskaplig image verkar litet fåniga i en tid då fysiker och psykologer ställer samman sina egna horoskop.

Jag menar: man bör vara litet återhållsam i sin glädje över den nya amerikanska religionen, ty för tio år sedan var kristendomen inte tillräckligt rationell, nu kan den enligt de nya måttstockarna vara alldeles för rationell. Kyrkan skulle ånyo kunna hamna i samma svåra situation som på medeltiden då hon var praktiskt taget den enda kraften i samhället som försvarade det mänskliga förnuftet mot barbariets krafter.

Så till exempel har den nya amerikanska religionen en starkt auktoritär för att inte säga nyfascistisk stil. Störande uppträden, hot mot andras liv och egendom, bombattentat, sammansvärjningar, betoning av rit och våld — alla dessa aspekter erinrar om tjugooch trettioalets svart- och brunskjortor. Motkulturen är inte tillfreds med yttre anpassning, den kräver också inre anslutning. Dessutom är den nya amerikanska religionen djupt pessimistisk mot människan och samhället — åtminstone i dessa fenomenens nuvarande utformning. Motkulturen är ett försök att skapa ett fullständigt nytt samhälle, och företrädare för professor Reich's Medvetande III (och Margaret Meads framtidsorienterade ungdom) ses som en ny sorts människa, genom vilken människosläktet övervinner rädsla och korrupktion, vilket präglade dess existens hittills.

Utifrån den nya amerikanska religionens ståndpunkt är varken utbildning eller engagemang nödvändig. Därför har många unga människor dragit sig tillbaka från

(Forts. neste side)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskussøstrenes Moderhus	}	Hammerfest
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Hønefoss
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Lillestrøm
St. Mikals Kirke		
St. Mikals Prestegård	}	Tromsø
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Trondheim
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tønsberg
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården	}	
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Diskotek og religion

(Forts. fra forrige side)

varje form av politisk aktivitet då det blev klart för dem att alla demonstrationer av deras entusiasm och moraliska integritet inte har räck till för att föra de vuxnas korrupta samhälle till besinning. Det är väsentligen fråga om en eskatologisk kult, som dragit sig tillbaka från resten av samhället, liksom en gång anhängarna av Qumransekten drog sig tillbaka från Jerusalem.

Den nya amerikanska religionen är också i sin politiska och sociala analys alltför förenklande. Politiskt är dess anhängare naiva marxister övertygade om att det finns ett «establishment» som har «makten» i sin hand och som ondskefullt förtrycker «folket». Kultens lärjungar kan inte tillgodogöra sig George Orwells lärdom att alla revolutioner misslyckas: den nya klass som en revolution frambringar är en starkare förtryckande faktor än den gamla som besegrats.

Såväl i sociala som i psykologiska angelägenheter är den nya religionens företrädare otåliga gentemot långsamhet, komplexitet, svårigheter och ansträngningar. De vill ha snabba, lätta och enkla lösningar och när sådana lösningar inte erbjuder sig reagerar de ofta som småbarn med ett temperamentsutbrott.

Men den mest fundamentala skillnaden mellan kristendomen och den nya amerikanska religionen har slutligen med återlösningens natur att göra. Den kristne tror att Guds rike är en fri gåva som inte kan påtvingas. Medan den kristne dessutom tror på ett nytt liv är han samtidigt medveten om att detta uppståndelsens nya liv inte kan skiljas från korset. Erns Käsemann har med sin analys av entusiasmen i den korintiska församlingen (som trodde på uppståndelsen utan korset) med vilken Paulus måste befatta sig, givit (kanske utan att vara medveten om det) en noggrann beskrivning av den nya amerikanska religionen: den tror inte bara att frälsningen kan nås genom mänskliga ansträngningar — om så skall behövas genom att tvinga dem som inte vill — utan den anser också att frälsningen är snabb och billig och sker till priset av lidande endast av de som står i vägen.

Den kristne tror dessutom att Guds rike ännu väntar på sin fullbordan men är likaledes övertygad om att det redan finns mitt ibland oss, inte så mycket genom en förhoppning om en mytologisk framtid som genom ett liv i glädje och kärlek här och nu. När den sociala förvandlingen inte inträffar blir den nya amerikanska reli-

BERGEN

Eches Farvehandel

NYGARDSGT. 19

BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyersforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk

Solheimgt. 25

Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG PRYDKUNST

Bergen

Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»

VESTA · HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Peter M. KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado og
I Sletten Shopping Senter

gionen cynisk og ger upp sine ansträngningar och förhoppningar. Den kristne kan inte unna sig den lyxen. Den nya amerikanska religionen är genomsyrad av flykt-tendenser. För den kristne, om han också drar sig tillbaka till öknen, är flykt otänkbar.

Nyhedendomens återuppvaknande i den nordatlantiska världen är en allvarlig utmaning mot kristendomen, framför allt de riktningar inom kristendomen som i ungefär femtonhundra år har likställt yttre tillhörighet med inre anslutning.

Vi kristna kan inte möta den nya amerikanska religionen med det argumentet att vi förkunnar ett bättre liv efter detta (något som kristendomens stiftare inte heller har fordrat) eller genom att påstå att det inte finns några grundläggande skillnader mellan oss och dem, mellan den kristna uppenbarelse och andra religiösa tolkningsmönster. Vi kan endast reagera på ett ändamålsenligt sätt om vi betänker att vår glädje är grundad på övertygelsen om en redan inbrytande eskatologisk tidsålder och att de människor som tar emot det mäktiga budskapet om Guds kärlek till oss, så som den manifesterades i Jesus, är de mest generösa och kärleksfulla människorna, de som nått högst i mänsklighet på jorden.

Det goda budskapet om Guds herravälde var inte lätt att acceptera för dem som var Jesu åhörare. Det är inte lättare i dag än då, men troligen inte heller svårare. G. K. Chesterton anmärkte en gång: «Det var inte så att kristendomen prövades och befanns bristfällig: man fann den för hård och prövade den inte.» Den nya amerikanska religionen är ett surrogat för den kristna synen på den yttersta tiden, inte det första och sannolikt inte det sista. De falska eskatologierna är delvis en dom över vårt misslyckande att tro på det sanna *eschaton*. Vi ska ta denna dom på allvar och respektera de autentiska frågor och riktiga anmärkningar som den nya hedendomen erbjuder, men vi skulle bedra oss själva om vi trodde att den nya amerikanska religionens evangelium är det samma som det goda budskap som Jesus förkunnade i synagogen i Nasaret då han läste ur Jesaja, satte sig och förkunnade, då allas ögon var riktade på honom: «Idag har denna profetia blivit uppfylld.»

Sammendrag fra «Concilium»
av Katolsk Informationstjänst.»

ST. GUDMUNDS LEGAT

Søknad om støtte til utdanning av katolsk ungdom og til utgiving av katolske skolebøker, kan sendes til Dominikanerne, Neuberggt. 15, Oslo 3, innen 15. april.

ST. OLAV'S REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2. Oslo

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

NEBB
Stedet for alt elektrisk

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

MED NERVE(R)

I norsk film står *Arnljot Berg*, så vidt en kan se fra hva han lager, som en mann med utpreget både «nerve» og «nerver» — det første uttrykket går på talentet, det andre på mennesketypen. Allerede i hans debutarbeide i større format, filmatiseringen av *Sigurd Hoels* roman «Fjorten dager før frostnettene» (1965) merket en seg hans interesser og ergjerrighet: Det sjelevære tiltrekker ham, det vil han ha bilder på. Dermed gjør han det ikke lett for seg — nervetråder er skjulte, det er ansikter vi ser. Sansen for dem, samt den faste person- og replikkinstruksjon som plukker alt skuespilleri, all rutine, all glatt, profesjonell kunnen, ut med hard og hensynsløs hånd, kan gi det usedvanlige. Det krever en autoritet, og det er så vanskelig, at en kan forstå en av de helt store i genren, den franske regissøren, *Robert Bresson*, når han skyr skuespillere og temmelig konsekvent bruker amatører — dem kan han nemlig forme som han vil, med jernhånd, likesom voks.

Bergs nye film, som har hatt premiere når dette leses, heter «Lukket avdeling», og handler nettopp om «nerver». Det er den psykiatriske avdelingen — den strenge, med uavlatelig inn- og utlåsning fra personalets side — han vil skildre. Menneskene der, som «typer» — og lynsnare hints om hvordan de endte der, på ulike premisser. Korte erindringsbilder — *flashbacks* — gir noen av nøklene til lidelsens gåter. En god sekvens fra visittiden, der de pårørende kommer med sine blomster og appelsiner, og gjør ett og annet nervøst sammenbrudd nokså begripelig. Den tause sultestrikende tenårings, som krøllet opp i sin seng bare slår ett og samme tema på gitar — ja *hans* problem triner nokså bevisstløst inn på besøk i morens skikkelse. Han er bare én av ingrediensene i en blanding som Arnljot Berg har rystet godt til, med sans for ulike smaksstoffer: «Vålerenga», den brutale koneplageren og skvadonøren (*Carsten Byhring*), den fallerte og forlorne skuespilleren (*Carsten Winger*), den helt utbrente alkoholikeren (*Roy Bjørnstad*), den verdi- og rotløse «Playboy» *Per Tofte*, samt en gruppe godt illuderende

Carsten Byhring og Aud Schønemann har to av hovedrollene i den nye norske filmen **LUKKET AVDELING**. Utleie Kommunenes Filmcentral A/S.

ynge skikkelser: Galleriet er variert, uten å virke konstruert. Her er krysspeilinger i så vel temperamentenes mangfold som den ulike sosiale og kulturelle Bakgrunn. Her er også et innslag fra «de frommes» leir, obligat usympatisk, trang, selvmedlidende, hyklerisk og dømmende, som han jo skal være i norsk *fiction*, film eller roman. (*Frimann Falck Clausen* gjør hva gjøres kan ut av dét, det er figuren selv som dufter av skrivebord snarere enn av livets sannsynlighet!) *Vegard Hall* gir med små, fine virkemidler et bilde — usvikelig ekte — av «taperens» triste alderdom.

Men «Lukket avdeling», med så mye ulykke på ett brett, er ikke bare, og knapt nok overveiende en *trist* film. Den tynne veggen mellom tragedie og komikk gjennombrutes gang på gang i en levende og omskiftelig dialog, og nettopp det «lukkede» rom, gir en *samling*, som Berg vet å utnytte. Med et par unntak («gruppeterapien», mens den nyinnlagte tar sitt liv, og «legevisitten»), med en artig, men vel tydelig kvalifisert «overlege» *Per Theodor Haugen*), holder Berg sin film innenfor

den stilramme han har valgt, og som røber innsikt i både mennesker og miljø, der det foregår. Han har ikke alltid lykkes i å plukke ut den betydningsfulle overtydelighet i replikker og spill, som røber enkelte medvirkendes vekselbruk av film og teater, eller den undervurdering av publikums øre for lette antydninger, som vi også gjerne trekkes med. Men den er på vei ut, ikke minst i den unge skuespiller generasjonen. Den fristes ikke engang av det teatralske, bare av den harde, nakne virkelighet. I det poetiske, ville det kanskje knipe. Men her holder det, med adskillig virkelighetseffekt.

Slik blir det en film til å få adskillig forstand av, hederlig i sine hensikter, hederlig i sin filmatiske utforming, godt teknisk håndverk. Uten å «belære», vil den gi adskillige som har slike visitter å gjøre på avdelingene (det har, etter hvert, svært mange av oss), mer fantasi og medfølelse for de hvis nerver og livsbalanse går i stykker. De trenger noe mer enn en pose appelsiner. Arnljot Berg får sagt hva han ville si om det.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.